

Příloha k protokolu o SZZ č. ....
FF JU v Českých Budějovicích

Vysoká škola: .....
Ústav estetiky

20. 8. 2013

Datum odevzdání posudku: .....

Jméno: **Pavλίna Ranglová**

Obor: Estetika

Vedoucí * / Mgr. Ondřej Dadejík, Ph.D.
bakalářské práce

Recenzent */

Mgr. Denis Ciporanov, Ph.D.

.....

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

ESTETICKÁ ZKUŠENOST A ZMĚNĚNÝ STAV VĚDOMÍ

.....
Za hlavní cíl své bakalářské práce si Pavλίna Ranglová stanovuje „...zachycení základních definičních rysů pojmu estetické zkušenosti se zaměřením na aspekty, které dovolují uvažovat o této modalitě zkušenosti jako o změněném stavu vědomí.“ Hodlá tedy prozkoumat společné i rozlišující momenty prožitků, které na jedné straně uvažuje především v souvislosti s recepcí uměleckých děl (estetický prožitek), na druhé pak s prožíváním světa - i vlastních, vybuzenou obrazností generovaných obrazů - ovlivněném, respektive iniciovaném užitím halucinogenních substancí (změněné stavy vědomí). Tento svůj komparativní podnik staví na předpokladu, že znaky estetické recepce, shodně charakterizované napříč filosofickými i oborovými tradicemi prostřednictvím pojmů jako je psychická distance, kontemplativní charakter, rušení subjekt-objektové distinkce, proměněné prožívání času, destabilizace habituálních návyků a aktualizace prožívání a hodnocení světa, lze chápat právě jako druh změněného stavu vědomí.

Pavλίna Ranglová svou práci pořádá do pěti tematických bloků, ve kterých představuje s vytěžením kanonických textů pro téma podstatné, výše zmíněné momenty. Zabývá se tak Bulloughovým pojetím estetiky jako analýzy specifického prožitku uchopeného prostřednictvím pojmu distance, koncepci rozvíjející tento klíčový pojem postojových estetických analýz se zdůrazněním jeho temporální roviny u Vlastimila Zusky, příspěvek k analýze momentů estetické konkretizace u Romana Ingardena či konečně analýza vnitřního časového vědomí ve fenomenologii Edmunda Husserla.

Pavλίna Ranglová se vypořádává s velmi náročným diskursem se ctí. Její výklad klíčových pramenů je vesměs korektní a věcný, místy snad až příliš strohý a úsečný; s některými technickými pojmy zachází s přílišnou samozřejmostí a bez dalšího vysvětlení či zpřístupňujícího komentáře (doxická modalita, eidetické variace, retencionální struktura vědomí, atp.). Trochu naivně, vzhledem k exemplifikované suverenitě při zacházení s dotčenými koncepcemi, se ovšem jeví některá vyjádření z poslední části práce, kde studenta přechází k charakterizaci prožitků změněného stavu vědomí, jako např. takto deklarovaný cíl: „Deweymu pojetí se tedy budeme věnovat, protože název práce „Estetická zkušenost a změněný stav vědomí“ implikuje oddělenost estetické zkušenosti z našeho normálního života. **Nám jde ale o pravý opak, aby se tyto zkušenosti staly jeho konstitutivním prvkem.**“ Další, bezprostředně následující vyjádření, jako např.: „Tato skutečnost se odráží ve faktu, že pokud zažijeme estetickou zkušenost, jako něco vyvstává z toku každodenního života.“ (s. 25), pak svědčí - za další podobné lapsy - o uspěchanosti (časová tíseň?), která se podepisuje na celkové úrovni závěru práce. Své rezervy má i stylistika a gramatika Pavlíny Ranglové: problémy jí činí zvláště stavba souvětí a používání interpunkce.

Obhajovanou práci je třeba ocenit především jako počín nesporně kreativní. Studentka se neostýchá sáhnout po textech věru nesnadných a smysluplně je vytěžit pro svůj cíl, který se, jak plyne ze samotného závěru, nevyčerpává pouhou nezúčastněnou komparativní analýzou shodných momentů estetického a halucinogenního prožitku, nýbrž obsahuje i moment obhajoby možného obohacujícího

potenciálu užívání substancí proměňujících naše prožívání (viz poslední odstavec). Nabízející se otázka role těchto substancí v současné západní kultuře však zůstala vesměs nedotčená. Současná pragmatická, profánní a na výkon orientovaná společnost, je vůči jiným, než přičetným, bdělým a jasným stavům vědomí (pomineme-li záležitosti fyziologických, uměle neiniciovovaných prožitků, jako je např. hypnagogická fáze usínání či noční běsi) v podstatě podezíravá a v závislosti na jejich původu (nemoc, užití zakázaných substancí) se je snaží léčit, respektive perzekvovat. Vlastně již nedokáže se změněnými (uměle navozenými) stavy konstruktivně pracovat, třebaže nelze zapomenout, že aktivně měněný stav vědomí dosahovaný prostřednictvím smyslové deprivace a přísnou askezí (halucinace) nebo též repetitivními úkony (trans), není záležitostí pouze šamanských societ, nýbrž hraje svou významnou roli i v mystických prouděch velkých monoteistických náboženství, tedy i v rámci duchovní tradice Západu. Zatímco tedy fungování těchto technik v rámci mytických či šamanských společenství hraje stále zásadní (sociálně soudržnou i diferenciací) roli, navozování změněných stavů vědomí v současné společnosti (*kognitivní význam tohoto druhu zkušenosti vidí studentka v její jednotící síle, ať jde o sjednocení s přírodou, či bohem*) již nemá patřičnou duchovní oporu.

Jak je to pak s estetickým potenciálem (receptivního i produktivního pólu) užívání halucinogenů? Domnívám se, že halucinogen, s ohledem na výše řečené, může, spíše než poodkrýt hloubku významů reality, odhalit bohatost možných modů její recepce. Lze s Ranglovou souhlasit, že síla reflektovaného halucinogenního prožitku je v naší kultuře spojena především s vědomím, „že události zkušenosti neexistují autonomně, ale závisle na našich aktech pojmání.“ Tento typ prožitku nás tedy upozorňuje na problematičnost čisté, neprostředkované a transparentní recepce světa, což je jeho možný kognitivní výtěžek.

Moc zaujmout má jistě i nabuzená imaginace a překvapivá produktivita vlastní obrazivosti, která se může stát objektem estetického prožitku tak, jako např. uvědomovaný sen. Ovšem často diskutovaná otázka, totiž role halucinogenů pro uvolnění či posílení kreativity je (jak ostatně dokládá autorčin příklad dvou skladatelů) tradičně přeceňována. „Umělé (rozuměj halucinogeny iniciované) naladění má sílu poskytovat estetické kvality, byť nekomplexní.“ Intoxikace se tak ukazuje jako neproduktivní všude tak, kde tvorba přesahuje spontaneitu a vyžaduje řemeslo, disciplínu a respekt k závazné struktuře (s. 35-36).

Předchozí řádky budiž chápány jako návrh k diskusi v rámci obhajoby, ke které práci Pavlíně Ranglové jednoznačně doporučuji a navrhuji jí hodnotit, v závislosti na jejím průběhu, stupněm výborně.

Návrh na klasifikaci bakalářské práce: **výborně**

.....
podpis recenzenta bakalářské práce

Čes. Budějovicích 20. 8. 2013
V ..... dne .....

Stupeň klasifikace:	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
---------------------	---------	-------------	-------	-----------

